

تاریخچه شوراهای حل اختلاف و نقش آنها در مجادلات

قسمت اول

پ - التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ولایت فقیه
 ت - حسن شهرت به امانت و دیانت و صحت عمل
 ث - عدم استفاده از مشروبات الکلی و عدم اعتیاد به مواد مخدر یا روانگردان
 ج - حداقل سی سال سن تمام
 چ - کارت پایان خدمت وظیفه عمومی یا معافیت از آن برای مشمولان
 ح - حداقل مدرک کارشناسی یا مدرک حوزوی معادل برای تمام اعضای شورای حل اختلاف شهر و در شورای روستا سواد خواندن و نوشتن و ترجیحاً داشتن دیپلم و بالاتر
 خ - متأهل بودن
 د- سابقه سکونت در حوزه شورا حداقل به مدت شش ماه و تداوم سکونت پس از عضویت

همان تاریخ راهاندازی آن را در تهران پیگیری و در هر اتحادیه، یک حوزه قضایی تشکیل گردید که در مجموع اصناف تهران و شمیرانات ۱۴۰ واحد صنفی در تهران و همین تعداد در شمیرانات داریم؛ در این مجموعه ها حدود ۸۹ درصد دعاوی به سازش رسیده که آمار قابل توجی به شمار می رود. در این مبحث به برخی سوالات و نظر کارشناسان و آخرین احکام به طور کلی می پردازیم بدیهی است که برخی موارد و بعضی تبصره ها در شرایط خاص توسط مقامات ذیصلاح قابل انعطاف و اصلاح می باشند:

از نظر قانون اعضای شورا باید دارای چه شرایطی باشند:

الف - متدین به دین مبین اسلام
 ب - تابعیت جمهوری اسلامی ایران

قبل از انقلاب محل هایی با عنوان خانه اصناف (کمیسیون حل اختلاف صنفی) وجود داشت که در مجموعه اصناف کار می کردند. پس از انقلاب نیز بر مبنای اصل اصلاح ذات البین و کاهش حضور مردم در دادگاه ها شوراهای حل اختلاف در مناطق مختلف شهرداری راه اندازی شد و در آذر ۸۱ نیز دستورالعمل آن به تصویب رسید. در همین راستا برای این که بتوانیم تمام اقشار را در این دایره بزرگ به سازش برسانیم تا حجم حضور مردم در دادگاه ها کاسته شود، در هر مجموعه ای مثل شهرداری ها، بازرگانان، آتش نشانی و ... شوراهای حل اختلاف تخصصی راه اندازی شد. در مصوب مهرماه سال ۱۳۸۴ دستورالعمل شورای حل اختلاف صنفی هم صادر شد و از

نداشتن سابقه محکومیت مؤثر کیفری و عدم محرومیت از حقوق اجتماعی
* رئیس قوه قضائیه می‌تواند برای صلح و سازش در دعاوی و شکایات اقلیت‌های دینی موضوع اصل سیزدهم (۱۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شورای حل اختلاف خاص آنان تشکیل دهد. اعضای این شورا باید متدین به دین خود باشند.

ماهیت، اهداف تشکیل، مزایا و ویژگی‌های، حدود صلاحیت رسیدگی، نحوه طرح پرونده و مراحل رسیدگی، نحوه اعتراض و نحوه اجرای به آرای شوراهای حل اختلاف چیست؟

ماهیت شوراهای حل اختلاف:

شوراهای حل اختلاف که از این به بعد به اختصار شورا می‌نویسیم یک نهاد شبه قضایی است که به منظور کاهش مراجعات مردم به محاکم قضائی و در راستای توسعه مشارکت‌های مردمی براساس آئین‌نامه ای که به تصویب ریاست محترم قوه قضائیه رسیده، تشکیل شده است. هر شورای حل اختلاف متشکل از سه عضو می‌باشد. یک نفر به انتخاب قوه قضائیه به عنوان رئیس شوراها یک نفر با انتخاب شورای اسلامی شهر یا بخش یا روستا و یک نفر معتمد محلی منتخب هیات پیش‌بینی شده در آئین‌نامه مربوطه می‌باشد.

اهداف تشکیل شوراهای حل اختلاف

- بهره‌گیری از مشارکت‌های مردمی
- ایجاد فرهنگ صلح و سازش و رفع اختلاف از طریق کدخدانمنشی
- تلاش برای حل و فصل دعاوی از طریق مذاکره و صلح و سازش بین طرفین
- پیشگیری از طرح برخی دعاوی ساده در مراجع قضائی...

شورای حل اختلاف چه مزایا و ویژگی‌هایی دارد؟

* رسیدگی در شوراهای حل اختلاف تابع تشریفات قانون آئین دادرسی نبوده و کم‌هزینه می‌باشد.
* تلاش شوراها حداقل امکان حل و فصل موضوع از طریق صلح و سازش بین طرفین است.
* رسیدگی به دعاوی و شکایات‌ها در

شوراهای حل اختلاف سریع‌تر انجام می‌گیرد و مدت رسیدگی طولانی نیست.

* اعضای شوراها از میان مردم و افراد خوشنام و معتمدین محلی می‌باشند.

رسیدگی به چه پرونده‌هایی در صلاحیت شوراهای حل اختلاف می‌باشد؟

مذاکره به منظور ایجاد سازش بین طرفین

مذاکره به منظور ایجاد سازش بین طرفین در کلیه امور مدنی و نیز امور جزائی که رسیدگی به آن نیاز به طرح شکایت از سوی شاکی خصوصی دارد و با گذشت وی، تعقیب متوقف می‌گردد.

۲- در امور حقوقی

کلیه دعاوی مالی راجع به اموال منقول، دیون، منافع، زیان ناشی از جرم، ضمان قهری و ... استرداد مبیع در اموال منقول، مطالبه نفقه معوقه، استرداد جهیزیه، تا سقف مبلغ ده میلیون ریال و (در صورت رضایت کتبی طرفین بدون رعایت حد نصاب) از قبیل: مطالبه وجه چک، سفته، برات و اسناد عادی، مطالبه اجرت‌المثل، دعوی خلع ید (در صورتی که اصل مالکیت محل اختلاف نباشد)، مطالبه اجور معوقه و ... درخواست صدور گواهی حصر وراثت (در صورتی که اختلاف در نسب نباشد).
دعاوی غیرمالی از قبیل تخلیه اماکن مسکونی، تأمین دلیل، تعدیل اجاره بها، انجام مذاکره و صدور گزارش اصلاحی در دعاوی خانوادگی (موضوع تقاضای طلاق) و درخواست سازش در اموری که خواسته غیرمالی می‌باشد.

۳- در امور کیفری

حدود صلاحیت رسیدگی در شورای حل اختلاف:

طبق قانون جدید شوراهای حل اختلاف صلاحیت رسیدگی شورا در سه بخش دیده شده است:

اول- صرفاً جهت صلح و سازش فی‌مابین طرفین دعوی و آن هم بر اساس تراضی اولیه طرفین که شورا نسبت به این امر اقدام نماید.

الف) کلیه امور مدنی و حقوقی
ب) کلیه جرایم قابل گذشت (جرایمی که با گذشت شاکی خصوصی دعوی مختومه می‌گردد).

ج) جنبه خصوصی جرائم غیرقابل گذشت. شایان به ذکر است تلاش برای صلح و سازش حتماً باید بر اساس توافق و تراضی طرفین در شورا آغاز و انجام شود و چنان‌چه درخواست توسط یکی از طرفین باشد و طرف دیگر تا پایان جلسه اول عدم تمایل خود را اعلام نماید شورا درخواست را بایگانی نموده و طرفین را به مرجع صالح راهنمایی می‌کند.

دوم - الف) شورا در موارد زیر رسیدگی و مبادرت به صدور رأی می‌نماید: ۱- تأمین و حفظ دلیل. ۲- در جرائم بازدارنده و اقدامات تأمینی و تربیتی و امور خلافی از قبیل تخلفات راهنمایی و رانندگی که مجازات نقدی قانونی آن حداکثر و مجموعاً تا سی میلیون ریال و یا سه ماه حبس است.

ب) قاضی شورا در موارد زیر با مشورت اعضا شورای حل اختلاف رسیدگی و مبادرت به صدور رأی می‌نماید:

۱- دعاوی مالی تا ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال.
۲- کلیه دعاوی مربوط به عین مستأجره به جزء دعاوی مربوط به سرقفلی و حق کسب و پیشه. ۳- صدور گواهی حصر وراثت، تحریر ترکه، مهر و موم ترکه و رفع آن. ۴- ادعای اعسار از پرداخت محکوم به (آن چه که فرد به پرداخت آن محکوم می‌گردد) در صورتی که شورا نسبت به اصل دعوی رسیدگی کرده باشد.

ضمناً در دعاوی خانوادگی و سایر دعاوی مدنی دادگاه می‌تواند صرفاً برای یک بار و حداکثر تا دو ماه زمان انتظار موضوع اختلاف را به شورای حل اختلاف جهت ایجاد صلح و سازش ارجاع نماید. البته این ارجاع مقید و مشروط به آن است که امکان حل و فصل و سازش بنا به موضوع و طرفین پرونده از طریق ریاست محترم دادگاه تشخیص داده شود.

سوم - دعاوی زیر قابلیت طرح در شورا را حتی با توافق طرفین ندارد:

الف) اختلاف در اصل نکاح- اصل طلاق، فسخ نکاح، رجوع و نسب.

ب) اختلاف در اصل وقفیت وصیت، تولیت.

ج) دعاوی راجع به حجر و ورشکستگی.

د) دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی.

ه) اموری که به موجب قوانین دیگر در صلاحیت مراجع اختصاصی یا مراجع غیردادگستری است (مانند اختلافات کارگر و کارفرما، بیمه، مالیات ...).

ادامه دارد...